

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ТА НЕБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

**Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни
для студентів спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування»,
спеціалізації «Фінанси і кредит»**

УДК 336.71(076)

3-36

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності банків та небанківських кредитних установ» для студентів спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування, спеціалізації «Фінанси і кредит» // Укладач: к.е.н. О. І. Заславська. – ДВНЗ «УжНУ», 2019. – 26 с.

Відповідальний за випуск:

Варцаба Віра Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Укладач:

Заславська Ольга Ігорівна – к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензент:

Чубарь Оксана Геннадіївна – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи.

Затверджено та рекомендовано до використання у навчальному процесі на засіданні кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» протокол № 2 від «22» лютого 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» протокол № 2 від «28» лютого 2019 р.

ЗМІСТ

Мета та завдання навчальної дисципліни	4
Очікувані результати навчання	5
Програма навчальної дисципліни	7
Структура навчальної дисципліни	9
Плани семінарських занять	11
Завдання для перевірки знань	20
Перелік питань для підсумкового контролю знань	22
Рекомендована література	23

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Аналіз діяльності банків та небанківських кредитних установ» спрямована на висвітлення актуальних питань щодо особливостей діяльності комерційних банків та небанківських кредитних установ, механізму здійснення операцій та послуг, методів аналізу їхньої роботи та фінансових результатів, підходів до оцінки діяльності.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до програми «Аналіз діяльності банків та небанківських кредитних установ» для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 6.072 «Фінанси, банківська справа і страхування» предметної спеціальності (спеціалізації) «Фінанси і кредит» освітньої програми «Фінанси і кредит» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і призначені для самостійної та індивідуальної роботи студентів над дисципліною.

Предмет навчальної дисципліни — діяльність банків та небанківських кредитних установ, яка пов'язана із проведенням фінансових операцій та наданням послуг юридичним і фізичним особам.

Мета навчальної дисципліни — формування у студентів системи теоретичних знань про функціонування комерційних банків та небанківських кредитних установ, вивчення основних напрямів їхньої діяльності, організації та технології здійснення операцій, надання послуг, а також методів їх аналізу.

Завдання навчальної дисципліни полягають у:

- вивченні фінансово-господарської діяльності банків та небанківських установ;
- засвоєнні методів і прийомів аналізу діяльності банків та небанківських установ;
- розумінні форм організації аналітичної роботи у фінансових установах;
- вмінні аналізувати та використовувати результати аналізу для обґрунтування управлінських рішень на всіх рівнях;
- оволодіння інструментарієм методики комплексного системного аналізу основних фінансових показників діяльності банків та небанківських кредитних установ з урахуванням практичного досвіду.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- законодавчо-нормативні акти, які регулюють діяльність банків та небанківських кредитних установ;
- методи аналізу діяльності фінансово-кредитних установ;
- зміст та особливості здійснення операцій та послуг різними фінансово-кредитними установами;
- особливості оцінки фінансового стану банків та небанківських установ;

вміти:

- здійснювати аналіз та оцінку діяльності банків та небанківських установ;
- працювати з фінансовими звітами банків та небанківських кредитних установ;
- давати оцінку та аналізувати стан ліквідності і платоспроможності банків та небанківських кредитних установ;
- визначати розмір ресурсів банків та небанківських установ та потребу в них;
- приймати самостійні рішення у сфері організації операцій фінансових установ;
- здійснювати аналіз та давати оцінку ефективності діяльності банків та небанківських кредитних установ за допомогою надбаних знань.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких *компетентностей*:

- ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища, в тому числі з урахуванням впливу на них процесів у світовому фінансовому середовищі та в національній фінансовій системі.
- ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська та парабанківська системи, страхування).
- ФК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач, задач у сфері фінансових ринків, фінансової та банківської системи; сучасні фінансові інструменти, технології, аналітично-інформаційні методи та методи моделювання для забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів та якісного проведення фінансової роботи.
- ФК 05. Здатність до системного розуміння взаємозв'язків, взаємовпливу та взаємообумовленості процесів і показників фінансового стану суб'єктів господарювання та організацій, що функціонують у сучасних умовах на ринку.
- ФК07. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ФК08. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність (підприємств, банків, страхових компаній, небанківських посередників на грошовому ринку), застосовувати диференційовані теоретико- методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств, банківських та фінансових установ.
- ФК09. Здатність виконувати контрольні функції, функції нагляду та аудиту у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ФК10. Здатність здійснювати ефективні комунікації, налагоджувати продуктивні зв'язки у сфері фінансових відносин, довготривалої співпраці із партнерами, споживачами, фінансовими посередниками, інвесторами, фінансово-кредитними установами, страховими компаніями на засадах діючих законодавчих норм і положень договірної права.

- ФК11. Здатність генерувати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- ФК12. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Аналіз діяльності банків та небанківських кредитних установ»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати механізм функціонування банківської системи та системи небанківських кредитних установ.	ПР04
Застосовувати методичний інструментарій діагностики стану банків та небанківських кредитних установ.	ПР05
Аналізувати фінансову звітність банків та небанківських кредитних установ, оцінювати отриману інформацію та робити за результатами її аналізу ґрунтовні та грамотні висновки.	ПР09
Розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан банків та небанківських кредитних установ.	ПР10
Застосовувати методичний інструментарій здійснення контрольних функцій у сфері банківської справи	ПР11
Застосовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.	ПР12
Знати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження фінансових процесів.	ПР13
Застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик банківської системи та системи небанківських кредитних установ, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	ПР14
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПР16
Застосовувати навички моніторингу, збору та систематизації статистичної та аналітичної інформації з макроекономічних, фінансових, монетарних процесів та вміти її застосовувати в практичній діяльності банків та небанківських кредитних установ.	ПР21

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності банків та небанківських кредитних установ» є опанування таких навчальних дисциплін освітньо-професійної програми «Фінанси та кредит» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування»: «Гроші і кредит», «Статистика», «Банківська система», «Фінансовий ринок», «Економічна статистика», «Банківські операції».

Навчально-методичні матеріали містять програму навчального курсу, плани семінарських занять, практичні завдання та тести для засвоєння відповідних тем, питання для перевірки знань, перелік рекомендованої літератури.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи організації аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ

Зміст економічного аналізу, його роль та завдання. Предмет економічного аналізу та його об'єкти. Суб'єкти аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ. Основні напрями організації і завдання аналітичної роботи. Критерії та види аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ. Метод економічного аналізу, його особливості.

Тема 2. Інформаційне забезпечення аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ.

Система внутрішньої інформації. Система зовнішньої інформації. Джерела інформації, які використовуються в процесі аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ. Фінансова звітність. Звіт про фінансовий стан. Звіт про власний капітал. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про прибутки і збитки. Етапи аналітичної роботи.

Тема 3. Аналіз власного капіталу банків

Склад та структура власного капіталу банків. Аналіз структури капіталу, виявлення його суми за балансом та ефективність його використання. Аналіз достатності капіталу. Аналіз процесу капіталізації. Аналіз порядку формування статутного капіталу.

Тема 4. Аналіз зобов'язань банків

Склад та структура зобов'язань банків. Залучені кошти банку. Запозичені кошти банку. Значення, інформаційне забезпечення і задачі аналізу зобов'язань банків. Аналіз депозитів комерційного банку. Аналіз ефективності формування та використання ресурсів кредитних установ.

Тема 5. Аналіз банківських активів.

Склад та структура активів банків. Значення, задачі та етапи аналізу активів кредитних установ. Аналіз змін у структурі активних операцій. Аналіз якості активів. Аналіз ліквідності активів. Сутність банківського кредитування. Значення, інформаційне забезпечення і задачі аналізу кредитних операцій банку. Аналіз обсягів і вартості кредитних вкладень. Аналіз структури кредитного портфеля.

Тема 6. Аналіз ліквідності банків.

Поняття та суть ліквідності. Значення, задачі, інформаційне забезпечення аналізу ліквідності. Методи та прийоми управління ліквідністю. Аналіз ліквідної позиції банків. Коефіцієнтний аналіз ліквідності. Оцінка потреби банку у ліквідних коштах.

Тема 7. Аналіз результатів діяльності банків

Зміст, завдання та джерела аналізу фінансових результатів діяльності банків. Аналіз структури доходів банків установ. Аналіз структури витрат банків. Аналіз прибутку банків. Розрахунок і аналіз показників прибутковості кредитних установ.

Тема 8. Аналіз фінансового стану банків

Аналіз ділової активності. Аналіз фінансової стійкості. Рейтингові оцінки діяльності кредитних установ. Сутність, призначення, підходи до визначення рейтингів. Методика рейтингової оцінки НБУ. Дотримання обов'язкових економічних нормативів банківської діяльності.

Тема 9. Характеристика та аналіз діяльності страхових компаній

Сутність страхової діяльності та її види. Страхові послуги і особливості їх реалізації. Аналіз діяльності страхових компаній. Сутність понять страхова сума, страхове відшкодування та страхові резерви.

Тема 10. Основи функціонування інших небанківських кредитних установ

Сутність діяльності ломбардів, фінансових компаній та кредитних спілок. Характеристика діяльності недержавних пенсійних фондів та інвестиційних фондів. Особливості здійснення лізингової та факторингової діяльності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1												
Тема 1. Теоретичні основи організації аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ	15	2	4	—	3	6	—	—	—	—	—	8
Тема 2. Інформаційне забезпечення аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ	13	2	2	—	3	6	—	1	—	—	—	8
Тема 3. Аналіз власного капіталу банків	15	4	2	—	3	6	—	1	—	—	—	8
Тема 4. Аналіз зобов'язань банків	15	4	2	—	3	6	—	1	1	—	—	8
Тема 5. Аналіз банківських активів	12	4	2	—	3	6	—	1	1	—	—	7
Модульна контрольна робота	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Разом модуль	75	16	14	—	15	30	—	4	2	—	—	39

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 2												
Тема 1. Аналіз ліквідності банків	13	2	2	—	3	6	—	—	—	—	—	8
Тема 2. Аналіз результатів діяльності банків	13	2	2	—	3	6	—	1	1	—	—	8
Тема 3. Аналіз фінансового стану банків	15	4	2	—	3	6	—	1	1	—	—	7
Тема 4. Характеристика та аналіз діяльності страхових компаній	15	4	2	—	3	6	—	1	—	—	—	8
Тема 5. Основи функціонування інших небанківських кредитних установ	17	4	4	—	3	6	—	1	—	—	—	8
Модульна контрольна робота	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Разом модуль	75	16	14	—	15	30	—	4	2	—	—	39
Разом за семестр	150	32	28	—	30	60	—	8	4	—	—	78

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Теоретичні основи організації аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ

1. Економічна природа та класифікація фінансових посередників
2. Сутність та види аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ.
3. Методи аналізу діяльності банків та небанківських фінансово-кредитних установ.
4. Організація аналітичної роботи у фінансово-кредитних установах.

Тема 2. Інформаційне забезпечення аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ.

1. Джерела внутрішньої та зовнішньої інформації діяльності банків та небанківських кредитних установ.
2. Форми фінансової звітності. Нормативно-правове забезпечення порядку складання звітних даних фінансово-кредитних установ.
3. Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності.

Тема 3. Аналіз власного капіталу банків

1. Сутність та склад власного капіталу банку.
2. Коефіцієнтний аналіз власного капіталу банків.
3. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів капіталу банків.

Тема 4. Аналіз зобов'язань банків

1. Склад та основи аналізу зобов'язань банку.
2. Аналіз банківських депозитів.
3. Аналіз міжбанківських кредитів.

Тема 5. Аналіз банківських активів.

1. Сутність та загальний аналіз активних операцій банку.
2. Аналіз кредитних операцій банку.
3. Поняття та аналіз фінансових та нефінансових інвестиційних активів банку.
4. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів банків щодо кредитного ризику та інвестування.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Аналіз ліквідності банків.

1. Ліквідність банку. Якість активів та зобов'язань банку з позицій ліквідності.
2. Аналіз потреби банку в ліквідних коштах
3. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів ліквідності у банківських установах.

Тема 7. Аналіз результатів діяльності банків

1. Склад та аналіз структури доходів банку.
2. Склад та аналіз структури витрат банку.
3. Характеристика банківського прибутку та аналіз ефективності діяльності банку.

Тема 8. Аналіз фінансового стану банків

1. Сутність фінансової стійкості банку та фактори впливу на неї.
2. Аналіз фінансової стійкості та ділової активності банку.
3. Характеристика рейтингової системи CAMELSO.

Тема 9. Характеристика та аналіз діяльності страхових компаній

1. Сутність страхової діяльності та її види.
2. Сутність понять страхова сума, страхове відшкодування та страхові резерви.
3. Методика розрахунку показників страхової статистики.

Тема 10. Основи функціонування інших небанківських кредитних установ

1. Сутність діяльності ломбардів, фінансових компаній та кредитних спілок.
2. Характеристика діяльності недержавних пенсійних фондів та інвестиційних фондів.
3. Особливості здійснення лізингової та факторингової діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання

1. Які з перелічених установ не належать до парабанків?
 - а) страхові компанії;
 - б) ломбарди;
 - в) іноземні банки;
 - г) недержавні пенсійні фонди.
2. Діяльність ломбардів полягає у:
 - а) наданні кредитів під заставу майна;
 - б) взаємному кредитуванні своїх учасників;
 - в) управлінні активами дрібних інвесторів;
 - г) наданні майна в оренду.
3. Оперативний аналіз проводиться:
 - а) для прогнозування фінансових показників;
 - б) у процесі поточної роботи;
 - в) до здійснення якоїсь операції;
 - г) для визначення ефективності діяльності установи за звітний період.
4. Із якою метою проводиться порівняння поточних фактичних показників діяльності установи із показниками минулих років?
 - а) для визначення тенденцій розвитку;
 - б) для оцінки ступеня виконання плану;
 - в) для визначення позицій установи на фінансовому ринку;
 - г) для оприлюднення на сайті установи.
5. Джерелами зовнішньої інформації діяльності банків та небанківських кредитних установ є:
 - а) аудиторські висновки;
 - б) звіти наглядових органів;
 - в) фінансова звітність;
 - г) всі відповіді вірні.
6. Який фінансовий звіт відображає основні види доходів і витрат установи?
 - а) Баланс;
 - б) Звіт про фінансові результати;
 - в) Звіт про власний капітал;
 - г) Звіт про рух грошових коштів.
7. Абсолютний приріст показника характеризує:
 - а) на скільки гривень збільшився або зменшився показник;
 - б) у скільки разів збільшився або зменшився показник;
 - в) на скільки відсотків збільшився або зменшився показник;
 - г) його частку у результуючому показнику.

8. Яка формула є вірною?

- а) Зобов'язання = Активи * Капітал;
- б) Зобов'язання = Активи – Капітал;
- в) Зобов'язання = Активи + Капітал;
- г) Зобов'язання = Активи / Капітал.

9. Величина резервного капіталу банку становить:

- а) не менше 5 % від розміру статутного капіталу;
- б) не менше 25 % від розміру статутного капіталу;
- в) не менше 5 % від розміру власного капіталу;
- г) не менше 25 % від розміру власного капіталу;

10. Субординований борг банку може бути залучений у вигляді:

- а) кредитів;
- б) депозитів;
- в) емісій облігацій;
- г) всі відповіді вірні.

11. Сукупність коштів банку, отриманих на умовах кредитування або від емісії боргових зобов'язань – це:

- а) запозичені кошти;
- б) залучені кошти;
- в) власні кошти;
- г) всі відповіді вірні.

12. Депозити входять до складу:

- а) залучених коштів;
- б) запозичених коштів;
- в) поточних коштів
- г) власних коштів.

13. Яка з наведених операцій банку належить до активних?

- а) відкриття поточного рахунку клієнту;
- б) розміщення депозиту в НБУ;
- в) отримання депозиту від клієнта;
- г) емісія власних акцій.

14. До недохідних активів банку належать:

- а) надані міжбанківські кредити;
- б) депозити, розміщені в інших банках;
- в) кредити клієнтів;
- г) кошти в касі.

15. Фінансові інвестиційні активи банку поділяються на:

- а) прямі та портфельні;
- б) портфельні та нематеріальні;

- в) прями та матеріальні;
- г) матеріальні та нематеріальні.

15. Стан банку, який характеризується збалансованістю фінансових потоків та достатністю коштів – це:

- а) рентабельність;
- б) фінансова стійкість;
- в) платоспроможність;
- г) ліквідність.

16. Розрив ліквідності (GAP) — це:

- а) різниця між активами та пасивами банку;
- б) різниця між сумою надходжень та сумою використання коштів;
- в) різниця між сумою кредитів та сумою депозитів;
- г) різниця між сумою ліквідних та неліквідних активів.

17. До високоліквідних активів належать:

- а) грошові кошти в касі банку;
- б) міжбанківські кредити;
- в) довгострокові позики;
- г) корпоративні цінні папери.

18. Норматив миттєвої ліквідності (Н4) встановлюється для контролю за здатністю банку забезпечити виконання своїх зобов'язань протягом:

- а) одного дня;
- б) одного тижня;
- в) одного місяця;
- г) одного року;

19. Доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів називаються:

- а) процентними;
- б) касовими;
- в) комісійними;
- г) операційними.

20. Рентабельність капіталу розраховується за формулою:

- а) $ROE = (\text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}) * 100\%$;
- б) $ROE = (\text{Власний капітал} / \text{Чистий прибуток}) * 100\%$;
- в) $ROE = (\text{Власний капітал} / \text{Активи}) * 100\%$;
- г) $ROE = (\text{Активи} / \text{Власний капітал}) * 100\%$.

21. До внутрішніх економічних факторів, які впливають на фінансову стійкість банку належить:

- а) рівень інфляції;
- б) рівень ВВП;
- в) структура активів банку.
- г) імідж банку.

22. У рейтинговій системі CAMELSO компонент S означає:

- а) розмір капіталу банку;
- б) достатність доходів банку;
- в) рівень управління банком;
- г) чутливість до ризиків.

23. Який бал є найвищим за рейтинговою системою оцінки банків CAMELSO?

- а) 1;
- б) 4;
- в) 7;
- г) 10.

24. Страхування одного об'єкта кількома страховиками за одним договором – це:

- а) пряме страхування;
- б) співстрахування;
- в) перестрахування;
- г) синдиковане страхування.

25. Як співвідносяться поняття «страховий внесок» та «страхова премія»?

- а) премія є частиною внеску;
- б) внесок є частиною премії;
- в) ці поняття є тотожними;
- г) вірної відповіді немає.

26. Яка небанківська установа надає кредити виключно під заставу майна?

- а) ломбард;
- б) фінансова компанія;
- в) кредитна спілка;
- г) факторингова компанія.

27. Хто може бути вкладником недержавного пенсійного фонду?

- а) роботодавець учасника фонду;
- б) тільки сам учасник фонду;
- в) члени сім'ї учасника фонду;
- г) всі відповіді вірні.

28. Які є види лізингу?

- а) превентивний і поточний;
- б) фінансовий та нефінансовий;
- в) кількісний і якісний;
- г) оперативний і фінансовий.

29. Постачальник товару отримує аванс від факторингової компанії у розмірі:

- а) до 10% суми боргу;
- б) до 90% суми боргу;

- в) 10-30% суми боргу;
- г) аванс не видається.

30. Чистий спред — це:

- а) різниця між середніми отриманими і сплаченими процентними ставками;
- б) різниця між активами та пасивами банку;
- в) різниця між сумою надходжень та сумою використання коштів;
- г) різниця між сумою кредитів та сумою депозитів.

Практичні завдання

Завдання 1. Розрахувати коефіцієнт нестабільності депозитів та частку отриманих міжбанківських кредитів від загального обсягу зобов'язань банку та охарактеризувати результат.

Показники	Млн. грн.
Залишки депозитів на початок періоду	38
Оборот з надходження депозитів за період	16
Оборот з повернення депозитів за період	24
Залишок депозитів на кінець періоду (<i>розрахувати</i>)	
Середній залишок депозитів (<i>розрахувати</i>)	
Кількість достроково вилучених депозитів до закінчення дії терміну угоди	8
Міжбанківські кредити, отримані банком	70
Пасиви банку	263
Власний капітал банку	47
Зобов'язання банку (<i>розрахувати</i>)	

Завдання 2. Розрахувати коефіцієнт порівняння обсягів наданих і отриманих міжбанківських кредитів (Кмбк) та коефіцієнт використання депозитів і охарактеризувати результат.

Показники	Млн. грн.
Залишки депозитів на початок періоду	62
Оборот з надходження депозитів	76
Оборот з повернення депозитів	108
Залишок депозитів на кінець періоду (<i>розрахувати</i>)	
Середній залишок депозитних вкладів (<i>розрахувати</i>)	
Залишки кредитів на початок періоду	63
Залишок кредитів на кінець періоду	67
Середній залишок кредитів (<i>розрахувати</i>)	
Міжбанківські кредити надані	37
Міжбанківські кредити отримані	34

Завдання 3. Розрахувати коефіцієнти за даними таблиці та пояснити результат.

- 1) Оборотноість строкових депозитів.
- 2) Коефіцієнт використання депозитів.
- 3) Коефіцієнт нестабільності депозитів.

Показники	Млн. грн.
Залишки депозитів на початок періоду	62
Оборот з надходження депозитів	76
Оборот з повернення депозитів	108
Залишок депозитів на кінець періоду (розрахувати)	
Середній залишок депозитних вкладів (розрахувати)	
Залишки кредитів на початок періоду	63
Залишок кредитів на кінець періоду	67
Середній залишок кредитів (розрахувати)	
Кількість достроково вилучених депозитів до закінчення дії терміну угоди	8

Завдання 4. Розрахувати коефіцієнти за даними звітів та пояснити результат.

- 1) коефіцієнт рентабельності власного капіталу;
- 2) частка отриманих міжбанківських кредитів у пасивах;
- 3) коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах.

Посилання на звіт:

https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2019-04/SSBU_18fsu_Separate.pdf

Завдання 5. Розрахувати коефіцієнти за даними таблиці та пояснити результат.

- 1) тривалість одного обороту депозитних вкладень;
- 2) коефіцієнт співвідношення отриманих та наданих міжбанківських кредитів;
- 3) дохідність кредитних вкладень.

у млн. грн.

Показник	2017	2018
Оборот з видачі депозитів	329	463
Залишки депозитів на початок періоду	289	307
Залишки депозитів на кінець періоду	262	320
Кредити надані іншим банкам	42	44
Кредити отримані від інших банків	39	47
Кредити надані населенню та суб'єктам господарювання	587	562
Дохід від кредитних операцій з населенням та суб'єктами господарювання	140	168
<i>Довідково: середньозважений відсоток за кредитами банку</i>	25%	28%

Завдання 6. Провести аналіз показників за даними роботи страхового ринку України та охарактеризувати результат.

- 1) коефіцієнт важкості страхових подій;
- 2) коефіцієнт ліквідності.

Показники	2018
Активи	63 126,2
Страхові резерви	28 170,8
Страхові премії	13 331,1
Страхові виплати	3 311,2

Завдання 7. Провести аналіз показників за даними роботи страхового ринку України у 2017 та 2018 роках. Охарактеризувати результат та зміни.

- 1) коефіцієнт важкості страхових подій;
- 2) коефіцієнт ліквідності;
- 3) рентабельність страхових платежів.

у млн. грн.

Показники	2017	2018
Чистий прибуток	2 114,7	2 584,2
Активи	36 084,6	40 666,5
Капітал	12 831,3	12 636,6
Страхові премії	28 494,4	34 424,3
Страхові виплати	10 256,8	12 432,6

Завдання 8. Розрахувати показники за даними таблиці:

- 1) чистий серед;
- 2) коефіцієнт співвідношення процентних витрат до доходів банку;
- 3) коефіцієнт надійності.

Показники	Млн. грн.
Власний капітал	84
Активи	605
Зобов'язання (<i>розрахувати</i>)	
Процентні доходи	463
Процентні витрати	394
Депозити клієнтів	39 407
Кредити клієнтів	15 854

Завдання 9. Охарактеризуйте дані НБУ щодо нормативу миттєвої ліквідності банківської системи України за 5 місяців 2018 року.

	01.01.18	01.02.18	01.03.18	01.04.18	01.05.18
Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	68,66 %	76,47 %	77,85 %	70,15 %	69,96 %

Завдання 10. Розрахувати коефіцієнти за 2017-2018 рр. даними банківського звіту та пояснити результат.

- 1) коефіцієнт доходності банку (Кд3);
- 2) чистий спред;
- 3) коефіцієнт надійності.

Посилання на звіт:

https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2019-04/SSBU_18fsu_Separate.pdf

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- курсовий проект;
- аналітичні звіти, реферати.

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, підготовка курсового проекту, виступи на семінарських заняттях, проведення тестування.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота та тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: письмовий екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	60	100
8	8	8	8	8		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	60	100
8	8	8	8	8		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	15	7	15
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Презентація	1	10	1	10
Аналітичне дослідження	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	60	1	60
Разом		100		100

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах від **0 до 60 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань;
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль самостійної роботи.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить **від 0 до 100 балів** і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється **від 0 до 100 балів**.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Економічна природа та класифікація фінансових посередників
2. Сутність та види аналізу діяльності банків та небанківських кредитних установ.
3. Методи аналізу діяльності банків та небанківських фінансово-кредитних установ.
4. Організація аналітичної роботи у фінансово-кредитних установах.
5. Джерела внутрішньої та зовнішньої інформації діяльності банків та небанківських кредитних установ.
6. Форми фінансової звітності.
7. Нормативно-правове забезпечення порядку складання звітних даних фінансово-кредитних установ.
8. Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності.
9. Сутність та склад власного капіталу банку.
10. Коефіцієнтний аналіз власного капіталу банків.
11. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів капіталу банків.
12. Склад та основи аналізу зобов'язань банку.
- 13.2. Аналіз банківських депозитів.
- 14.3. Аналіз міжбанківських кредитів.
15. Сутність та загальний аналіз активних операцій банку.
16. Аналіз кредитних операцій банку.
17. Поняття та аналіз фінансових та нефінансових інвестиційних активів банку.
18. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів банків щодо кредитного ризику та інвестування.
19. Ліквідність банку.
20. Якість активів та зобов'язань банку з позицій ліквідності.
21. Аналіз потреби банку в ліквідних коштах
22. Порядок визначення обов'язкових економічних нормативів ліквідності у банківських установах.
23. Склад та аналіз структури доходів банку.
24. Склад та аналіз структури витрат банку.
25. Характеристика банківського прибутку та аналіз ефективності діяльності банку.
26. Сутність фінансової стійкості банку та фактори впливу на неї.
27. Аналіз фінансової стійкості та ділової активності банку.
28. Характеристика рейтингової системи CAMELSO.
29. Сутність страхової діяльності та її види.
30. Сутність понять страхова сума, страхове відшкодування та страхові резерви.
31. Методика розрахунку показників страхової статистики.
32. Сутність діяльності ломбардів, фінансових компаній та кредитних спілок.
33. Характеристика діяльності недержавних пенсійних фондів
34. Характеристика діяльності інвестиційних фондів.
35. Особливості здійснення лізингової та факторингової діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Аналіз банківської діяльності: Підручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К.:КНЕУ, 2010. – 599 с.
2. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. — Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. — 364 с.
3. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Підручник. – К.: КНЕУ, 2006. – 600 с.
4. Копилюк О.І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / Копилюк О.І., Музичка О.М.; Укоопспілка. – Львів: Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. – 415 с.
5. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 486 с.

Допоміжна література

1. Бакаєв Л. О., Соколова Е. О., Шиндирук І. П., Грознецька Л. П. Ринок фінансових послуг. Навчальний посібник. – К.: ДЕДУТ, 2014. – 384 с.
2. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
3. Банківські операції: підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. — Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. — 696 с.
4. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. — Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. — 364 с.
5. Вовчак О. Д. Факторинг навч. посібник / О. Д. Вовчак, В. І. Рудевська, А. Л. Єпіфанова. – Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – 299 с.
6. Діяльність з управління активами інституційних інвесторів (запитання та відповіді): навчальний посібник/ Під ред. Зверякова М.І. — Одеса: Фаворит, 2009. — 318 с.
7. Кириленко О. П. Соціальне страхування: підруч. / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. – 516 с.
8. Копилюк О. І. Банківські операції: навч. посібник / О. І. Копилюк, О. М. Музичка. [2-ге вид., випр. і доп.]. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 536 с.
9. Кредитна кооперація України: сучасний стан та перспективи розбудови: Монографія / За заг. ред. доц. В. П. Хомутенко. – Одеса : Печатний дом, Друк Південь, 2010. – 348 с.
10. Кредитні спілки в Україні [Текст] : навчальний посібник / [уклад.: Б. А. Дадашев, О. І. Гриценко]; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – 196 с.
11. Кредитні спілки в Україні: Навчальний посібник. В 2-х книгах / за редакцією Оленчика А. Я.- К.: 2005.- УІРФР.

12. Крпельницька С.О., Плєць І.І. Страхів послуги: навч. посіб. Для студентів напрямку підготовки 6.030508 – «Фінанси і кредит» / С.О. Крпельницька, І.І. Плєць. – Івано- Франківськ: ДВНЗ Прикарпатський національний ун-т ім. В. Стефаніка, 2013. – 390 с.
13. Пенсійна система: підручник / В.І. Грушко, Ю.І. Скулиш, С.М. Лаптев, В.Г. Фатхутдінов, А.Й. Француз, І.І. Румик, О.О. Пилипенко; За ред. В.І Грушка, Ю.І. Скулиш; Університет «КРОК». – 4-те вид., доп. і перероб. – К.: Майстер книг, 2019. – 512 с.
14. Посібник з лізингу: навч. посібник / наук. ред. Л. Я. Снігур. – К. : Полі- граф плюс, 2009. – 388 с.
15. Професійна діяльність ломбардів // За загальною редакцією к.е.н. Лєонова Д. А. – К.: УІРФР, 2007. – 474 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://aub.org.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>
6. Офіційний сайт Української міжбанківської Асоціації членів платіжних систем [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ema.com.ua>
7. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [Електронний ресурс] / Закон України № 1702-VII від 14.10.2014 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Про затвердження Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 315 від 02.06.2009 р. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
11. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 351 від 30.06.2016 р. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
12. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами

- [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 1256/8577 від 29.12.2003 р. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про інститути спільного інвестування [Електронний ресурс] / Закон України № 5080 від 05.07.2012 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 14. Про кредитні спілки [Електронний ресурс] / Закон України № 2908-III від 20.12.2001 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 15. Про ліцензування видів господарської діяльності [Електронний ресурс] / Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 16. Про недержавне пенсійне забезпечення [Електронний ресурс] / Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 17. Про порядок надання фінансових послуг ломбардами [Електронний ресурс] / Закон України від 26.04.2005 № 3981. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 18. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс] / Закон України № 723/97-ВР від 16.12.1997 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 19. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] / Закон № 2664-III від 12.07.2001 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 20. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс] / Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

